

ΘΕΜΑ: «Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ»
ΥΠΟΘΕΜΑ: «Σωματικό Θέατρο και γλώσσα του σώματος»

- Τι είναι η γλώσσα του σώματος και πώς αξιοποιείται στην καθημερινότητα μας;

Ο καθηγητής Albert Mehrabian υποστήριξε ότι σε κάθε επικοινωνία πρόσωπο με πρόσωπο υπάρχουν τρία βασικά στοιχεία: οι λέξεις, ο τόνος της φωνής και η γλώσσα του σώματος. Οπότε, μόνο το 7% του μηνύματος μεταφέρεται με λέξεις, το 38% γίνεται κατανοητό μέσω του τόνου της φωνής μας, ενώ το 55% από τη γλώσσα του σώματος. Όταν λοιπόν αναφερόμαστε στη γλώσσα του σώματος, εννοούμε τον τρόπο που χρησιμοποιούμε για να στείλουμε μηνύματα με χειρονομίες, κινήσεις του σώματος και εκφράσεις του προσώπου που μπορεί να γίνονται συνειδητά, υποσυνείδητα ή ακόμα και ασυνείδητα. Η μη λεκτική επικοινωνία, όπως αλλιώς λέγεται, περιλαμβάνει επίσης την εμφάνιση, τον προσωπικό χώρο που έχει ανάγκη ο καθένας γύρω του, το βλέμμα, αλλά και την αντίδραση στη σωματική επαφή.

- Τι είναι η γλώσσα του σώματος και πώς αξιοποιείται στην καθημερινότητα μας;

Ο καθηγητής Albert Mehrabian υποστήριξε ότι σε κάθε επικοινωνία πρόσωπο με πρόσωπο υπάρχουν τρία βασικά στοιχεία: οι λέξεις, ο τόνος της φωνής και η γλώσσα του σώματος. Οπότε, μόνο το 7% του μηνύματος μεταφέρεται με λέξεις, το 38% γίνεται κατανοητό μέσω του τόνου της φωνής μας, ενώ το 55% από τη γλώσσα του σώματος. Όταν λοιπόν αναφερόμαστε στη γλώσσα του σώματος, εννοούμε τον τρόπο που χρησιμοποιούμε για να στείλουμε μηνύματα με χειρονομίες, κινήσεις του σώματος και εκφράσεις του προσώπου που μπορεί να γίνονται συνειδητά, υποσυνείδητα ή ακόμα και ασυνείδητα. Η μη λεκτική επικοινωνία, όπως αλλιώς λέγεται, περιλαμβάνει επίσης την εμφάνιση, τον προσωπικό χώρο που έχει ανάγκη ο καθένας γύρω του, το βλέμμα, αλλά και την αντίδραση στη σωματική επαφή.

- Πώς σχετίζεται η παντομίμα και γενικότερα το Σωματικό Θέατρο με τον Βωβό Κινηματογράφο;

Το θέατρο από μόνο του είναι ευθύς εξαρχής σωματικό. Ένας από τους κύριους παράγοντες δημιουργίας του είναι ο ηθοποιός και αν μη τι άλλο το σώμα του. Από το σώμα του ηθοποιού πηγάζουν οι εντάσεις, οι υπογραμμίσεις, οι υπονοήσεις, οι αποστασιοποιήσεις, οι συγκινήσεις, αυτά που θέλει να πει ο σκηνοθέτης. Είναι το μέρος εκείνο που αναφέρει η "γλώσσα" της σημειωτικής του θεάτρου και αποδίδεται στα οπτικά σημεία μιας παράστασης, με σκοπό την επικοινωνία μεταξύ θεατή και ηθοποιού. Η μιμική του προσώπου εκφράζει τα επτά βασικά συναισθήματα του ανθρώπου (τη χαρά, τη λύπη, τον θυμό, τον φόβο, την συγκίνηση, την έκπληξη και την απέχθεια). Οι συγκεκριμένες εκφράσεις κατευθύνονται νευροφυσιολογικά από τον άνθρωπο. Τις εκφράσεις αυτές τις γνωρίζουμε να παίρνουν μορφή από τον "πλάστη" Ζαν –Λουί Μπαρώ και τον Τσάρλι Τσάπλιν, οι οποίοι υπήρξαν σπουδαίοι μίμοι. Στοιχεία που συνδέουν το Σωματικό Θέατρο με το Βωβό Κινηματογράφο είναι το σενάριο, η σκηνοθεσία, οι performers-ηθοποιοί, τα σκηνικά, τα κοστούμια, ο φωτισμός, το μακιγιάζ κ.α.

- Ποια μορφή του θεάτρου συνδέεται περισσότερο με τη σιωπή;

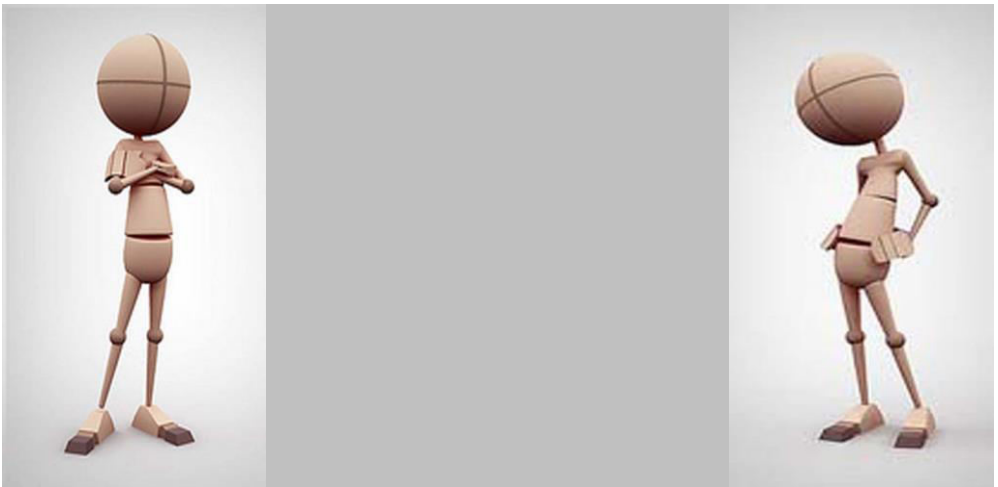
Η μορφή θεάτρου που συνδέεται περισσότερο με την σιωπή είναι το Θέατρο του Σώματος (Σωματικό Θέατρο, Χοροθέατρο, Παντομίμα). Είναι η υποκριτική μέθοδος η οποία έχει ως βασικό συστατικό το σώμα του ηθοποιού το οποίο θα αποτελέσει όλο το υλικό για την παράσταση. Υλικά κινητικά, χειρονομιακά, σημασιακά, μιμητικά, χορευτικά, ακροβατικά και φωνητικά, τα πάντα διατυπώνονται μέσα από τις εκφράσεις του σώματος και του προσώπου, τα λόγια είναι ελάχιστα.

- Τι είναι η παντομίμα;

Η παντομίμα είναι καθαρά ελληνική τέχνη. Ξεκίνησε από την Διονυσιακή λατρεία, εκεί όπου το σώμα ήταν το μόνο μέσο έκφρασης των ηθοποιών. Κατά τους Ρωμαϊκούς χρόνους αναπτύχθηκε παράλληλα με την παρουσίαση των ποιημάτων. Μεγάλη άνθιση είχε η παντομίμα κατά τα μέσα του δέκατου έκτου αιώνα με την Commedia dell' Arte. Μεγάλος μίμος της εποχής μας υπήρξε ο Μαρσέλ Μαρσώ. Πρόκειται για ένα είδος θεατρικής τέχνης, όπου μέσα από τις κινήσεις, τους μορφασμούς, τις χειρονομίες εκφραζόμαστε χωρίς εκφωνούμενο λόγο. Είναι η τέχνη, που μεταφράζει και αποδίδει με τον αμεσότερο τρόπο τα συναισθήματα μας και τις παρορμήσεις μας. Για τον Μ. Μαρσώ η παντομίμα ήταν όπως ακριβώς η μουσική, που δεν γνωρίζει ούτε όρια, ούτε εθνικότητες» και προσπάθησε μέχρι τα τελευταία χρόνια της ζωής του να διαδώσει την «τέχνη της σιωπής» με παραστάσεις σε όλο τον κόσμο. Η παντομίμα οδηγεί στον εμπλουτισμό του λόγου και όχι στην αναπλήρωση του δίνοντας τη δυνατότητα σε όλο το σώμα να κάνει σαφή τα αισθήματα και τις προθέσεις του ατόμου (χαρά, συγκίνηση κ.α.). Βασίζεται στο σώμα, στην αίσθηση και στη φαντασία.

- Μπορεί η παντομίμα να μεταφέρει μηνύματα και με ποιον τρόπο;

Η παντομίμα είναι ένα θέατρο αντισυμβατικό, ανοιχτό σε όλους στο οποίο όλα είναι εφικτά. Είναι η τέχνη της «μεταμόρφωσης» στην οποία κυριαρχούν μόνο ο ήχος της καρδιάς και οι κινήσεις. Ο Μ. Μαρσώ αναφέρει ότι η μιμητική δεν είναι ουσιαστικά ερμηνεία και αντιγραφή της φύσης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Η σιωπή ως απουσία λόγου αναπληρώνεται από τα μηνύματα που μεταφέρονται μέσω της γλώσσας του σώματος.
- Οι λέξεις και ο προφορικός λόγος μπορούν να διδαχτούν ενώ η γλώσσα του σώματος είναι υποσυνείδητη, αυτόματη και ως επί το πλείστον διαπολιτισμική.
- Οι λέξεις πληροφορούν ενώ η γλώσσα του σώματος δίνει νοήματα υποδηλώνοντας προθέσεις και συναισθήματα.
- Η μη λεκτική επικοινωνία αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο της επικοινωνιακής διαδικασίας καθώς καθορίζει την ερμηνεία όχι μόνο του περιεχομένου αλλά και της σχέσης που αναπτύσσεται μεταξύ των ανθρώπων που επικοινωνούν.
- Η σιωπή αξιοποιείται πολλαπλά στην υποκριτική τέχνη.
- Η στροφή του γενικότερου ενδιαφέροντος προς το σώμα (επιστήμη, κοινωνία, πολιτική), δεν θα μπορούσε να μην επηρεάσει το θέατρο, οδηγώντας σε νέες προσεγγίσεις για την θεατρική πρακτική.
- Στο θέατρο, το σώμα πλέον είναι πιο παρόν από ποτέ. Η γέννηση του σωματικού θεάτρου τις τελευταίες δεκαετίες, κυρίως και επισήμως από τη δεκαετία του 1980 είναι πια γεγονός και γι αυτό γίνονται παγκόσμια συνέδρια και φεστιβάλ. Το κοινό έχει αρχίσει να στρέφει το ενδιαφέρον του προς τα θεάματα που το σώμα πρωταγωνιστεί, δηλώνοντας έτσι ότι το παλιό θέατρο δεν είναι πλέον αρκετό, μετά από όλες τις εξελίξεις που έχουν συντελεστεί στο πεδίο της σωματικότητας στη σύγχρονη εποχή.